

ling met z.g. slagsnoeren (waardoor de explosie zich snel voortplantte) verbonden worden; daartoe moest men boven op de brug klauteren en er onderdoor; zo dienden aan de verkeersbrug acht-en-dertig ladingen onderling verbonden te worden. Dat was een uur werk.¹ Uiteraard had men die slagsnoeren tevoren kunnen aanbrengen, maar dat had (gelijk wij in ons vorig deel uiteenzetten) generaal Winkelman uitdrukkelijk verboden aangezien hij bevreesd was dat men de bruggen door nervositeit te vroeg zou opblazen.

Bij de noordelijke uiteinden van de verkeersbrug en van de spoorbrug bevonden zich de in '36 gebouwde grote betonnen bunkers waarin een stuk 5 cm-geschut en een zware mitrailleur geplaatst waren; die kanonnen werden bediend door leden van het korps politietroepen, de zware mitrailleurs door mitrailleurschutters van het grensbataljon dat bij Roosendaal stond. Op het Eiland van Dordrecht, ten noorden van de bruggen maar op enige afstand daarvan, was voorts meer dan een bataljon aan troepen gelegerd met enkele afdelingen veldgeschut; een klein dekkingsdetachement (ca. zeventig man) bevond zich met enkele mitrailleurschutters in een barakkenkamp dat vlak ten noorden van Willemsdorp lag. Bij Willemsdorp was tenslotte een peloton luchtdoelmitrailleurs opgesteld.

Twee pelotons luchtdoelmitrailleurs stonden op de Brabantse oever in het z.g. bruggehoofd Moerdijk. Bij het dorp Moerdijk stond een batterij zwaarder luchtafweergeschut: drie stukken met een kaliber van $7\frac{1}{2}$ cm. Het bruggehoofd was verder bezet door een compagnie infanterie en een compagnie mitrailleurs; ook hier stond een batterij infanteriegeschut. Het was de bedoeling, het gehele bruggehoofd met inundaties te omgeven, maar de hiervoor benodigde gelden waren pas in april toegestaan zodat de voorbereidingen op de 10de mei nog niet voltooid waren. Vermeld zij tenslotte dat aan weerskanten van de bruggen wachtschepen lagen, elk met een mitrailleur bewapend, om pogingen tot sabotage die men van Vijfde Colonnisten verwachtte, te verijdelen.

Zo was, alles bijeen, ter verdediging van de Moerdijkbruggen numeriek een niet gering aantal troepen geconcentreerd. Aan de versterking van hun posities was evenwel nog maar weinig gedaan; commandoposten, hulpverbandplaatsen en munitiebergplaatsen waren alle nog onbeschermd en ook het luchtafweergeschut stond open en bloot in het veld. De verbindingen bestonden meest uit in de lucht hangende telefoondraden.² En tenslotte herinneren wij er aan (wij beschreven dat alles in ons vorig deel), dat de commandant van de Vesting Holland, onder wie het zuidfront van de Ves-

¹ Getuige A. van Almkerk, *Eng.*, dl. I c, p. 377. ² Nierstrasz: *Zuidfront Vesting Holland*, p. 6-10.